

АКТУАЛЬНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ВИКОНАННЯ В ГРОМАДАХ ЦІЛЬОВИХ ПРОЄКТІВ

Ефективна розбудова території відновлення відбувається у триєдиному поєднанні взаємопов'язаних чинників (комплаєнс, оцінка та синергія), серед яких територіальна орієнтація, стратегування на основі архітектури планувальних документів, кореляції планів та джерел їх фінансування, регулярна оцінка ефективності для внесення коректив тощо [1].

Для організації ефективного процесу відновлення необхідною є наявність актуальних та дієвих інструментів такого процесу. Причому критеріальними предикторами для визначення пріоритетів вибору проєктів є зведені індекси, які використовуються для порівняння проєктів ліквідації наслідків агресії. Щодо показників впливу соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток, то на даний час єдиний загальноприйнятий їх набір не є унормованим [2]. Частіше використовуються показники, які в умовах тотального браку інформації можна отримати у офіційних джерелах, як правило, Державного комітету статистики, регіональних джерелах.

Практична площина досліджуваного питання демонструє наступне. За даними порталу DREAM Аналітика, загальна кількість проєктів, що реалізуються у громадах, на даний час складає 7542. У розрізі регіонів, перша трійка – Київська, Харківська та Кіровоградська області відповідно, причому питома вага кількості проєктів, що реалізуються у Київській області, становить майже 20 % від їх загальної кількості. Луганська та Донецька області – у складі аутсайдерів списку. А розподіл кількості проєктів по регіонах виглядає наступним чином (рис. 1).

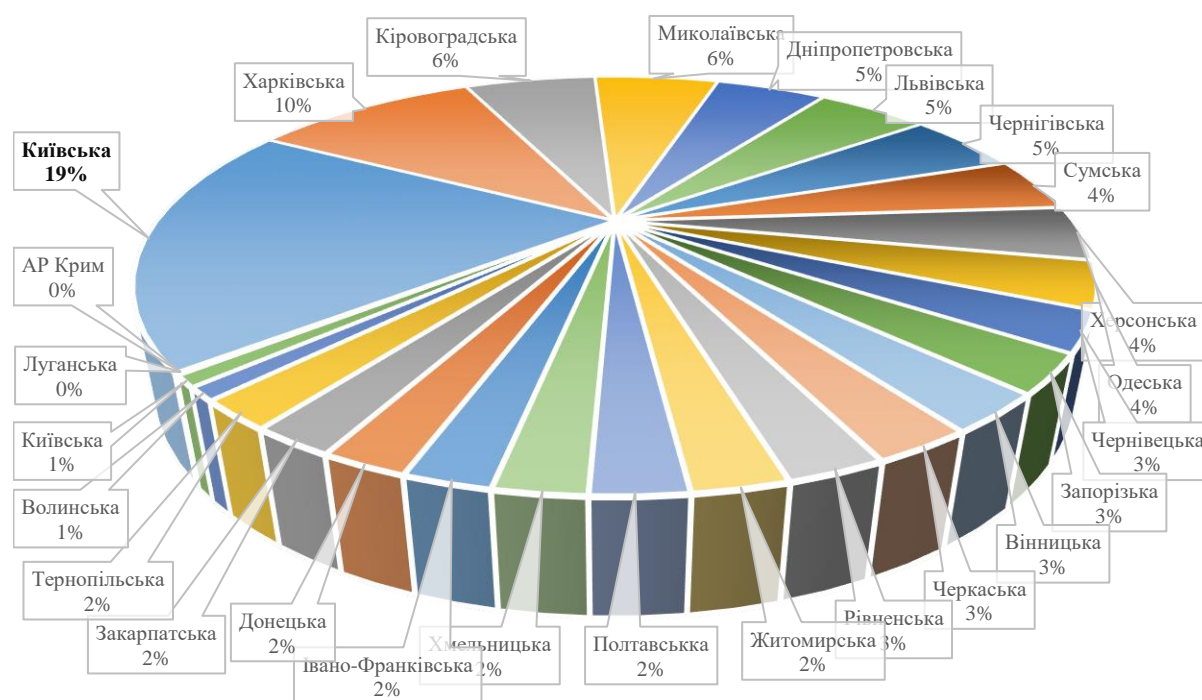

Рис. 1. Питома вага кількості цільових проєктів, що реалізують громади по регіонах України,

у % до їх загальної кількості
Джерело: складено автором на базі [3].

Джерелами фінансування (у порядку спадання обсягу фінансування) є державний бюджет, місцеві бюджети, кошти країн, міжнародних організацій, благодійні фонди, донорські фонди тощо). Повністю профінансованими є 602 актуальних проекти (8 % від загальної кількості), частково профінансованими є 1617 проектів (21 %). При цьому сектори реалізації цільових проектів у громадах розподілилися так (рис. 2):

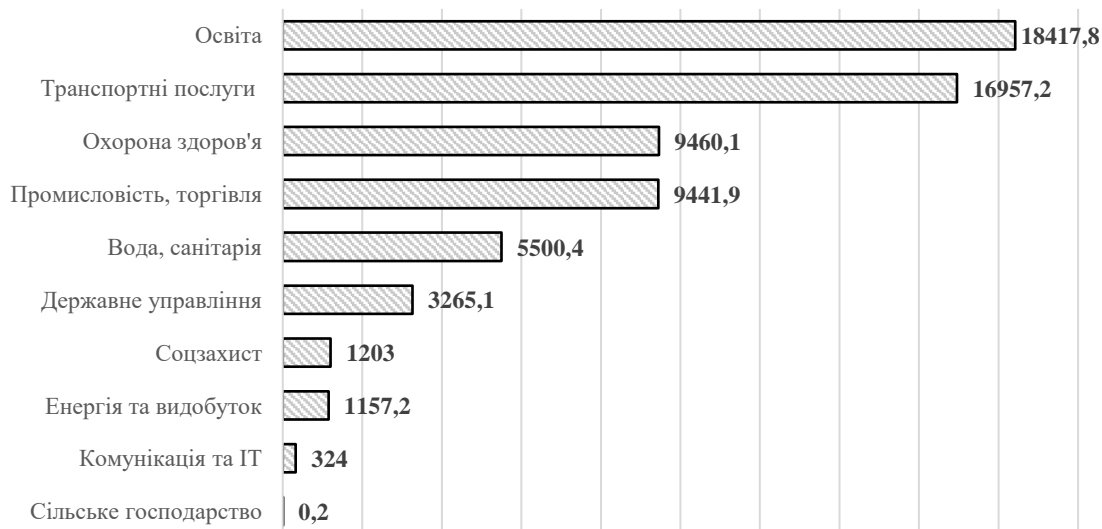

Рис. 2. Найвне фінансування актуальних цільових проектів, що реалізують громади у 2024 р., за секторами реалізації, млн грн
Джерело: складено автором на базі [3].

Водночас, інфографіка з наявного фінансування цільових проектів, що реалізуються у чотирьох областях (Донецька, Луганська, Запорізька Херсонська), виглядає наступним чином (рис. 3):

Рис. 3. Найвне фінансування актуальних цільових проектів, що реалізують громади Луганської, Донецької, Запорізької, Херсонської областей у 2024 р., за сферами реалізації, млн грн
Джерело: складено автором на базі [3].

Детальний розгляд цільових проєктів, що реалізують громади у Луганській, Донецькій, Запорізькій та Херсонській областях, та його секторальна версія (табл.), які складені за тими цільовими проєктами, що повністю або частково профінансовані та знаходяться у стадії реалізації, демонструє наступні показники.

Таблиця

Секторальний розподіл цільових проєктів, що реалізуються громадами (повністю або частково профінансовані) у 2024 р.

Сектор	Загальний орієнтовний бюджет, ₴	Наявне фінансування, ₴	Фінансове покриття %
Луганська область			
Охорона здоров'я	285 533 602	285 533 602	100,0
Всього по Луганській області	285 533 602	285 533 602	100,0
Донецька область			
Вода, санітарія та упр. відходами	338 541 427	181 966 831	53,8
Освіта	713 065 965	16 570 952	2,3
Охорона здоров'я	38 860 286	38 209 592	98,3
Промисловість, торгівля та послуги	166 947 217	35 278 678	21,1
Соціальний захист	35 015 953	35 015 953	100,0
Транспортні послуги	8 254 204	8 254 204	100,0
Всього по Донецькій області	1 300 685 052	315 296 210	24,2
Запорізька область			
Вода, санітарія та упр. відходами	911 350 070	758 995 270	83,3
Державне управління	100 376 001	31 197 203	31,1
Комунікації та ІТ	260 927 602	30 120 000	11,5
Освіта	1 178 726 491	681 612 568	57,8
Охорона здоров'я	417 604 487	407 419 538	97,6
Промисловість, торгівля та послуги	1 469 283 714	1 256 209 252	85,5
Всього по Запорізькій області	4 338 268 365	3 165 553 831	73,0
Херсонська область			
Вода, санітарія та упр. відходами	937 375 404	243 794 772	26,0
Державне управління	141 597 857	141 597 857	100,0
Енергія та видобуток	14 178 854	13 658 514	96,3
Комунікації та ІТ	3 567 527	1 016 187	28,5
Освіта	1 639 993 558	619 421 331	37,8
Охорона здоров'я	287 676 422	287 676 422	100,0
Промисловість, торгівля та послуги	395 785 758	94 354 079	23,8
Соціальний захист	22 373 004	10 373 004	46,4
Транспортні послуги	1 326 232 766	457 191 724	3 447,3
Всього по Херсонській області	4 768 781 150	1 869 083 890	39,2
УСЬОГО	10 693 268 169	5 635 467 533	52,7

Джерело: складено автором на базі [3].

Порівняння рис. 2 і рис. 3 демонструє, що наявний розподіл коштів у чотирьох старопромислових областях (а, відповідно, і реальне спрямування коштів на реалізацію

проектів) слабо корелює із загальнонаціональним розподілом, але цілком відбиває соціально-економічну ситуацію, що склалася на даних територіях відновлення.

Адже потребує відновлення вкрай значна кількість промислових об'єктів, що були зруйновані військовими діями, це обумовлює першу (верхню) лінійку діаграми (промисловість, торгівля та послуги), на другому місці – освіта, і вона також, на жаль, складається майже виключно з проектів відбудови або капітального ремонту закладів освіти. Комунальні проекти, що традиційно є у списку лідерів для індустріальних регіонів, замикають трійку. Транспортні послуги та дорожня інфраструктура, з огляду на зруйновану та таку, що продовжує руйнуватися внаслідок бойових дій, у цих регіонах лише на п'ятому місці. Проекти з сільського господарства, вірогідно, з причин щільного замінування територій, майже не представлено, тим більше, для виділення та освоєння коштів.

У якості висновку можна зазначити, що для оцінки впливу соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток використовується різноманітний інструментарій, але відсутніми у методиках є орієнтації на встановлення певних залежностей розвитку системи. Це обумовлено, в першу чергу, економічною дестабілізацією, значною диференціацією у розвитку та перспективах відновлення у регіонах та громадах.

Така ситуація визначає необхідність обґрунтування комплексу показників для оцінки впливу відновлення соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток у контексті воєнно-повоєнної економіки з урахуванням регіональної та місцевої специфіки.

Список використаних джерел:

1. Гречана С. І., Бузько І. Р., Ахромкін Є. М. Методичний інструментарій оцінювання ефективності розбудови територій, що відновлюються. *Часопис економічних реформ*. 2024. № 1 (53). С. 6–15.

2. Заблюдська І. В., Галгаш Р. А., Ромахова О. О. Оцінка результативності та ефективності функціонування громад як передумова реконфігурації адміністративно-територіального устрою Донецької й Луганської областей після деокупації. *Економіка та право*. 2024. № 1. С. 60–68.

3. Портал DREAM. Аналітика. URL: [https://bi.dream.gov.ua/?select=_Language/\[UK\]/#/](https://bi.dream.gov.ua/?select=_Language/[UK]/#/)